

Donatella Di Pietrantonio

Borgo Sud

Traducere din limba italiană și note
de Mihaela Găneț

POLIROM
2022

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Dan Croitoru.

Donatella Di Pietrantonio, *Borgo Sud*

Copyright © 2020 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino
www.einaudi.it

© 2022 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Ghislain & Marie David de Lossy / Getty Images

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

DI PIETRANTONIO, DONATELLA

Borgo Sud / Donatella Di Pietrantonio; trad. din lb. italiană și note de
Mihaela Găneț. – Iași: Polirom, 2022

ISBN: 978-973-46-8849-4

I. Găneț, Mihaela (trad.; note)

821.131.1

Printed in ROMANIA

Ne arăta frumusețile orașului ce fuseseră imortalizate de-a lungul timpului de parcă ne prezenta ceva pe o tablă în timpul unei lecții.

— Dar înaintea lor, a adăugat el atingându-mă pe braț, în anii 1930, aici a venit o femeie, nemțoaica Hilde Lotz-Bauer.

— Deci vă pricepeți și la fotografie, nu doar la tenis și literatură, a spus Piero, rămas cu un pas în urma noastră.

Morelli s-a întors spre el, lăsând o clipă în suspensie ironia lui Piero. A răspuns la salutul unui bărbat care, trecând pe lângă noi, s-a înclinat cu respect.

— Cum spunea Flaiano al nostru, astăzi până și cretinii sunt specializați. Eu prefer să privesc lumea cu ochii larg deschiși, a adăugat el.

Simțeam prin aer vibrația electrică a nemulțumirii lui Piero. Clocea el ceva. Poate se simțea dat la o parte.

Doamna Nina ne-a primit în casa aranjată cu gust și câteva concesii făcute stilului rustic: câte un perete îmbrăcat în lemn și un șemineu de piatră care ocupa o întreagă latură a sufrageriei. Mirosea a flori și a friptură la cuptor. Singurul rabat la simplitatea rafinată a femeii o reprezentau *circeglie*¹ care i se legăneau pe lobii urechilor.

— În sfârșit iată-te. El îmi vorbește despre tine de pe când erai studenta lui.

A ignorat mâna mea întinsă și m-a îmbrățișat. Urma să o aud referindu-se permanent la soțul ei cu acel

1. Cercei masivi din metale prețioase, specifici orașelului Scanno din regiunea Abruzzo.

pronume, un „el“ care suna impunător ca un *ipse*. Mi-i imaginasem exact așa cum erau: își întindeau apa sau pâinea unul altuia și fiecare gest lăsa să se întrevadă obișnuința de a fi tandri unul cu altul. Nu îi distrăgeau copiii: nu aveau așa ceva.

Am mâncat într-o bucătărie luminoasă. Cele două ferestre deschise păreau niște picturi cu lac și pădure. Eu stăteam așezată în fața profesorului, iar Piero, lângă mine. Mesteca mâncarea de *tagliatelle* cu hribi, când deodată s-a oprit. L-am văzut cu coada ochiului lăsând din mână furculița și rămânând nemișcat.

— Ce s-a întâmplat? V-ați săturat deja? l-a întrebat Morelli.

— Îmi pare rău, dar nu mănânc ciuperci, a mințit Piero.

— Cu un minut în urmă le mâncați cu plăcere, i-a replicat imediat profesorul.

— Atunci iertați-mă, dar, cu firul ăsta de păr în farfurie, nu pot continua.

Am privit cu toții și acolo se vedea un fir de păr castaniu de-al Ninei, înfășurat și încâlcit în jurul unei bucăți de *tagliatelle*. Ea s-a ridicat în picioare și a rămas așa, fixându-l cu privirea pe Piero și ținându-și mâinile încordate pe marginea masei. Nu-i venea să creadă și dădea din cap cu un gest mecanic incontrollabil, iar cerceii îi răsunau ca niște clopote agitate.

— Liniștește-te, Nina, se mai întâmplă, i-a spus soțul ei, luând-o de braț și ajutând-o cu blândețe să se așeze.

— Nu vă faceți probleme, o să savurez felul al doilea, a încercat să o liniștească și Piero.

Privirea lui Morelli nu s-a mai desprins de el.

Toată lumea își pierduse pofta de mâncare. Eu și profesorul ne-am apucat să învârtim iar pastele în linguri cu furculițe apatice. Pentru o clipă, soția lui s-a silit să ne imite, apoi a renunțat. Nu îmi amintesc cât a durat până când acel tremurat evident din cap a încetat.

— Au fost foarte gustoase, am spus la sfârșit, încă roșie la față.

Pe Piero am refuzat să-l privesc. El a complimentat-o pe doamnă pentru friptura la cuptor, iar porția suplimentară pe care aproape că a revendicat-o a reînviat amabilitatea Ninei, dar nu și pe cea a profesorului Morelli. Nu i-a iertat faptul că îi scosese în evidență fragilitatea.

— Deci sunteți ortodontist, a spus el, înfigând furculița într-un cartof nou.

Odontolog, a precizat Piero, absolvent de odontologie. Nimeni nu putea ști diferența mai bine decât un profesor universitar, dar duelul a continuat. Au urmat alte întrebări. De exemplu, de ce ar opta cineva să se facă dentist. Era o *meserie* pe care o alege cineva dintr-o improbabilă vocație sau de dragul banilor? Piero a început să se simtă inconfortabil și să se agite pe scaun, iar eu, să transpir. Mi-am așezat mâna pe piciorul lui încordat pe sub fața de masă. Mi-a dat-o la o parte cu un gest scurt. A spus că și treburile murdare trebuie făcute de cineva.

— Ați preluat profesia tatălui dumneavoastră. Am auzit de el. Dar el e medic, a insistat Morelli.

A adulmecat tarta cu fructe de pădure, caldă încă, pe care ne-o adusese Nina, acum binedispusă. S-a scărpinat pe obraz cu un zgomot aspru.

— Eu, în schimb, am optat pentru studii de scurtă durată. Nu voiam să-mi irosesc timpul învățând, l-a provocat Piero.

Mi-a fost teamă că în momentul acela Morelli îl va da afară din casa de vacanță ai cărei pereți erau încărcăți cu cărți valoroase. M-am temut chiar că nu o să mă mai aprecieze nici pe mine, căci în ziua aceea, departe de sălile reci ale universității, se manifesta mai afectuos. M-a privit și n-a spus nimic. Ce citeam în ochii lui semăna cumva a compasiune față de mine.

A lăsat de la el, nu înainte de a da o ultimă replică:

— Îmi dau seama că a renunța la o afacere începută de un părinte cere un anumit curaj.

Piero a deschis gura să-i răspundă, apoi a închis-o imediat. A continuat să frământa cu degetele un miez de pâine până când l-a transformat într-o bilă. Semnalele pe care le simțeam când eram în piață s-au transformat într-o durere de stomac intensă. M-am scuzat și m-am dus la baie. Așezată pe marginea căzii, m-am aplecat în față, ținându-mi răsuflarea. Aveam o stare de amețeală și în jurul meu se învârteau prosoapele de in cu numele brodate în relief, săpunul albastru, sticla barocă de parfum a Ninei, pe jumătate plină. Oricât m-am străduit, n-am auzit nici o voce de dincolo. Nu știam dacă să văd aici un semn înfricoșător sau unul liniștitor. Am ridicat capacul WC-ului exact la timp ca să vomit acel prânz atât de dezastruos.

M-am grăbit să mă întorc dincolo. Mi-am clătit gura și am luat o pastilă de Spasmomen – le aveam cu mine, în geantă.

Nina m-a întrebat dacă mă simt bine. Acum erau la cafea în living. Toți trei păreau calmi. L-am privit pe Piero cu alți ochi. Nu se întâmplase niciodată așa ceva și îmi era rușine de ce făcuse. Poate că asta urmărea de fapt profesorul meu.

Copleșită de un soi de contagiune indefinită, mă deplasasem timp de câteva ore înspre punctul său de vedere până când cele două aproape că s-au suprapus. Îl vedeam pe soțul meu într-o altă lumină. Când ne cunoscuserăm, voia să abandoneze studiile. Rămăsese deja cu doi ani în urmă. La unele examene de odontologie ne pregătiserăm împreună. Îmi amintesc paginile cu imaginile acelea impresionante de tumori ale cavității orale. Mi le repeta noaptea, în patul din casa de vacanță, în timp ce ne sărutam. Și clasificarea lui Angle, pe care Piero nu reușea să o memoreze: „În malocluziile de clasa I, cuspida mezio-bucală a primului molar superior se închide în șanțul mezial al primului molar inferior“.

În acea zi, la Scanno, am descoperit că se simțea inconfortabil în fața unei persoane cu autoritate, inconfortabil față de viață în general. Deși avea în spate siguranța unei familii solide, era mai nesigur decât mine.

Ceștile golite stăteau pe masă, cu lingurițele alături. Se lăsase o liniște grea. Morelli a bătut ușor cu palma în brațul fotoliului, parcă lansând un semnal de ieșire din blocaj.

— Îmi imaginez că ați venit și ca să discutăm despre seminar, a spus el.

— Profit de ocazie ca să fac o plimbare pe malul lacului, a zis Piero și s-a ridicat brusc.

Cu acea mișcare, corpul lui a devenit pentru o clipă centrul încăperii, a iluminat-o. Profesorul i-a oferit bicicleta sa cu aceeași amabilitate ca atunci când sosiserăm. Eu l-am privit cum iese, refuzând să recunosc ușurarea pe care am simțit-o în sinea mea.

Am intrat în biroul lui Morelli. El s-a întors în cealaltă cameră ca să își ia ochelarii. În birou era doar o masă, cu un scaun în spatele ei și unul în față, pentru un eventual musafir. Pe un raft al bibliotecii ce se înșira pe toți pereții erau aliniată volume legate de istoria orașelului Scanno, de transhumanță, de Tratturo Magno¹.

— Îl puteți deschide, a spus profesorul, arătând spre un dosar vechi care îmi atrăsese atenția.

Conținea desenele în creion ale tatălui Ninei, unul dintre cei mai cunoscuți bijutieri din Scanno. Acesta desenase acolo, pe hârtie de Fabriano², schițe cu tradiționalele *presentose*³, cu îngerași și *circeglie* similari cu cei pe care îi purta doamna Nina.

1. Cel mai lung traseu pedestru folosit pentru transhumanță în munții Apenini.

2. Prima moară artizanală de hârtie, fondată în 1264, care a introdus modificări în procesul de producere a hârtiei față de tehnica arabă și de cea chineză.

3. Medalioane tradiționale din metal prețios, produse în regiunea Abruzzo.